

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Försvarsdepartementet

Yttrande över Redo! En utredning om personalförsörjningen av det militära försvaret (SOU 2025:86)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Den 6 maj 2024 trädde förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar i kraft. För kommittéer och särskilda utredare som har tillkallats före nämnda ikraftträdande tillämpas förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Bakgrund och innehållet i förslaget

Under senare år har det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde gradvis försämrats, och när Ryssland inledde den fullskaliga folkrättsstridiga invasionen av Ukraina den 24 februari 2022 förändrades det säkerhetspolitiska läget i grunden. Sverige blev medlem i Nato den 7 mars 2024 och anslagen till försvaret har ökat. Det kraftigt försämrade säkerhetspolitiska läget medför ett behov av att se över förutsättningarna för att öka tillgången till personal och uthålligheten inom det militära försvaret. Mot den bakgrunden har utredningen haft i uppdrag att analysera och föreslå hur tillgången till personal inom det militära försvaret kan förbättras i syfte att stärka dess uthållighet. Frågor som rör personalförsörjningen av det civila försvaret behandlas i betänkandet *Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret* (SOU 2025:6)¹, och ingår därför inte i detta betänkande.

Utredningen har föreslagit ett antal åtgärder som syftar till att förbättra tillgången till personal inom det militära försvaret för att stärka dess uthållighet. Förslagen syftar bland annat till att öka möjligheterna för Försvarsmakten att ianspråka personal och att förbättra förmånerna för totalförsvarspliktiga. Förslagen berör huvudsakligen vämpliktiga men även andra totalförsvarspliktiga och andra personalkategorier inom Försvarsmakten.

De förslag som huvudsakligen får effekter för företag är att anställd personal kan komma att kallas in för tjänstgöring vid Försvarsmakten och samtidigt ha rätt till ledighet från sin civila anställning.

Utredaren bedömer att konsekvenserna av förslagen bör vara relativt begränsade. Vid utökad plikttjänstgöring med stöd av förslagen kommer de statsfinansiella kostnaderna att öka genom höjda ersättningar, stöd, utbildning och utrustning. Omfattningen av dessa kostnader

¹ Regelrådet besvarade denna remiss med ett kanslisvar, ärende RR 2025–56.

kommer att bero på hur omfattande personalbehovet i det militära försvaret blir. Detta uppges dock inte vara följder av utredningens förslag i egentlig mening utan av beslut som regeringen kan komma att fatta.

Förslagen innebär ändringar i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt, lagen (1994:2076) om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m., förordningen (1995:238) om totalförsvarsplikt och förordningen (1995:239) om förmåner till totalförsvarspliktiga. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Konsekvenser för företag

Förslagen kan komma att innebära ökade utgifter för arbetsgivare (statliga, kommunala och privata) vars anställda behövs inom det militära försvaret. Förslagen om förlängd värnplikt för vissa inkallade och för tidigare officerare, utökade möjligheter att ianspråkta civilpliktiga och att anställa civil personal för tjänstgöring i Försvarsmakten kan medföra bortfall av arbetskraft för civila arbetsgivare vid ett regeringsbeslut som innebär ianspråktagande av totalförsvarspliktiga. Det kan leda till produktionsbortfall och kostnader för att nyrekrytera och utbilda ersättningspersonal.

Förslagen uppges inte få några direkta konsekvenser av betydelse för näringslivet eller för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. I den mån fler totalförsvarspliktiga kan komma att tjänstgöra med stöd av förslagen kan enskilda arbetsgivare dock komma att påverkas i större omfattning. Det gäller särskilt små företag eller organisationer, där varje anställd utgör en betydande andel av arbetstagarna. Om en av dessa anställda ianspråkats för tjänstgöring i Försvarsmakten kan konsekvenserna potentiellt sett bli betydande för den huvudsakliga arbetsgivaren. Som redan nämnts kan dock en tjänstgöring i Försvarsmakten vara utvecklande för individen, vilket även kan gagna arbetsgivaren.

Det framgår också att civilplikt bör kunna fullgöras i fler verksamheter i Försvarsmakten än tidigare och att listan bör utökas med it- och kommunikationsteknisk tjänst, cybersäkerhet samt övrig logistik.

Utredningen uppger vidare att omfattningen av kostnaderna blir helt beroende av hur många som kallas in till beredskapstjänstgöring samt hur länge den varar. Det är troligt att det i första hand kommer att vara yngre personer som nyligen har avslutat sin grundutbildning med värnplikt som kommer beröras. Det uppges att sysselsättningsgraden för 20–34 åringar var 76 procent under 2022. Exakta beräkningar blir beroende av vilka individer det rör sig om.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Det framgår av remissen att förslagen inte bedöms få några betydande konsekvenser i grundberedskap, men att detta kan ändras om säkerhetsläget försämras och regeringen beslutar om beredskapstjänstgöring, höjd beredskap eller allmän tjänsteplikt.

Regelrådet bedömer att samtliga delasppekter är godtagbart redovisade utom antal företag och påverkan på kostnader. Det framgår att företag inom olika branscher kan komma att påverkas och även att företag i alla storleksklasser kan komma att beröras, även om mindre företag kan komma att påverkas mer än större företag. Det finns en redovisning av hur företagens verksamhet kan komma att påverkas om förslagen aktualiseras, men det saknas uppskattning av påverkan på kostnader. På en övergripande nivå finns det vissa beräkningar,

bland annat av hur många individer som kan komma att beröras av förslagen, men det saknas uppskattningar av hur stora kostnaderna skulle kunna komma att bli för företag. Regelrådet kan förstå att det finns utmaningar med att förutse detta men hade gärna sett någon typ av exempel- eller scenarioräkningar. Regelrådet hade också gärna sett ett resonemang kring prioriteringar av resurser som behövs både för militära ändamål och i privata företag, särskilt avseende cybersäkerhetsfrågor och liknande. Regelrådet ser positivt på att utredningen redovisat flera exempel på hur effekterna av förslagen kan begränsas, även om detta inte är något krav enligt förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning.

Sammantaget bedömer Regelrådet att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 28 oktober 2025.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Roland Sigbladh och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Katarina Kjellström.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Katarina Kjellström
Föredragande